

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Makroekonominės prognozės

2022 m. birželis

Turinys

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos	2
1 lentelė. Numatoma Lietuvos ekonomikos raida	4

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2022 m. birželio 17 d.

Rusijos karo veiksmai Ukrainoje ir atsinaujinusi pandemija Kinijoje slopina pasaulio ekonomikos plėtrą. Karas per didėjančias žaliavų kainas, tiekimo grandines ir geopolitinį neapibrėžtumą paveikė ne tik šalis, kurios turėjo glaudžius prekybos ir finansinius ryšius su Rusija ir Ukraina, bet ir daugelį kitų pasaulio valstybių. Nors šie veiksniai pirmiausia lėtina ekonomikų augimą, tačiau jie reikšmingai prisideda ir prie pasaulyje didėjančio infliacinio spaudimo, stipriau paveikiančio besivystančios rinkos ekonomikas, kuriose gyventojų išlaidų maistui ir energijai dalis yra didesnė. Išsivysčiusiose pasaulio ekonomikose infliacinį spaudimą didina ir dėl įtemptos padėties darbo rinkoje aktyviau didinamas darbo užmokestis bei didelė vidaus paklausa. Atsinaujinusi pandemija ir griežtinamos prevencijos priemonės Azijoje, ypač Kinijoje, reikšmingai prisidėjo prie didėjančių trikdžių tiekimo grandinėse, kuriose prieš tai jau buvo matyti įtampos mažėjimo ženklų. Visame pasaulyje sparčiai kylančios kainos verčia daugelio valstybių centrinis bankus griežtinti vykdomą pinigų politiką, o dėl to griežtės finansinės sąlygos ir namų ūkiams bei verslui. Visa tai per tarptautinės prekybos ir finansinius ryšius veikia ekonominį aktyvumą ir kainų raidą Lietuvoje.

Praėjus trims mėnesiams nuo Rusijos karo prieš Ukrainą pradžios, Lietuvos ekonomika rodo didelį atsparumą. Kas mėnesį skelbiami didžiausių ekonomikos sektorių – pramonės, statybos, prekybos ir paslaugų – įmonių apyvartų duomenys kovo–balandžio mėn. nerodė reikšmingesnių apyvartų mažėjimo ženklų. Iš kasdien Sodros atnaujinamo apdraustųjų visomis socialinio draudimo rūšimis asmenų skaičiaus taip pat matyti, kad iki šiol jokios dirbančių asmenų skaičiaus korekcijos nėra. Tik gana nedidelės yra gyventojų ir įmonių nuotaikų korekcijos. Palyginti su ankstesnėmis krizėmis, šiuo metu stebimos tiek gyventojų pasitikėjimo rodiklio dinamikos, tiek ekonomikos pasitikėjimo rodiklio dinamikos tendencijos yra panašesnės į stebėtas 2014 m., kai Rusija įvedė embargą daliai Europos Sąjungoje gaminamų prekių, nei į buvusias COVID-19 pandemijos pradžioje ar pasaulinės finansų krizės laikotarpiu. Pastebėtina, kad 2014–2015 m. Lietuvos ekonomikos plėtra buvo sulėtėjusi, tačiau ekonominio aktyvumo mažėjimo buvo išvengta. Nors reikšmingesnis ekonomikos kryptis 2022 m. kol kas yra mažai tikėtinas, karo ir pandemijos sukelti tiekimo grandinių trikdžiai ir didėjantis infliacinis spaudimas lėmė, kad namų ūkių vartojimas 2022 m. pirmąjį ketvirtį buvo šiek tiek mažesnis nei 2021 m. pabaigoje. Kita vertus, investicijų bei prekių ir paslaugų eksporto plėtra buvo gana stipri, atsižvelgiant į esamus neigiamus veiksnius. Pažymėtina, kad 2022 m. pirmąjį ketvirtį spartesnę investicijų plėtrą stabdė tiekimo trikdžiai ir pakilusios žaliavų kainos, o tai trukdė vykdyti investicinius projektus tiek viešajam, tiek privačiajam sektoriams.

2022 m. pirmąjį ketvirtį įtampa darbo rinkoje nesumažėjo. Šiuo laikotarpiu užimtų gyventojų skaičius tebedidėjo, o nedarbo lygis sumažėjo iki 6,3 proc.¹, t. y. lygio, artimo stebėtam prieš pandemiją. Kad įtampa darbo rinkoje reikšmingiau nemažėja, rodo ir įmonių, nurodžiusių darbuotojų trūkumą, kaip veiklą ribojantį veiksni, dalis, ji ir toliau yra artima aukščiausiam lygiui nuo pasaulinės finansų krizės pradžios ir pastebima visuose didžiausiuose ekonomikos sektoriuose – statyboje, pramonėje, prekyboje ir paslaugų veiklose. Kad darbuotojų poreikis šiuo metu yra itin didelis, matyti ir iš istorines aukštumas pasiekusio laisvų darbo vietų lygio, 2022 m. pirmąjį ketvirtį sudariusio 1,9 proc. Paskutinį kartą toks aukštas rodiklis buvo fiksuotas 2008 m., t. y. laikotarpiu, kai Lietuvos ekonomika buvo perkaitimo būsenos. Kol kas tik gana nedaug įtampą darbo rinkoje mažina iš Ukrainos atvykę karo pabėgėliai. Beveik trečdalis atvykusių darbingo amžiaus ukrainiečių yra įsidarbinę Lietuvoje, dar 6,3 tūkst. yra registruoti Užimtumo tarnyboje. Vis dėlto atvykstančių migrantų įgūdžių struktūra nebūtinai atitinka dabartinius darbo rinkos poreikius, taip pat tikėtina, kad reikšminga dalis šių imigrantų bus Lietuvoje tik laikinai. Tokia padėtis darbo rinkoje yra viena svarbiausių priežasčių, lemiančių spartų darbo užmokesčio kilimą: šių metų pirmąjį ketvirtį jis per metus pakilo 14,0 proc. Privačiajame sektoriuje jis didėjo reikšmingai

¹ Remiamasi duomenimis, pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką.

sparčiau nei viešajame – atitinkamai 16,2 ir 9,7 proc. Tikėtina, kad spartėjančiam nominaliojo darbo užmokesčio augimui iš dalies įtaką daro ir dėl infliacijos padidėję darbuotojų lūkesčiai.

Lietuvos ekonomikos raidai artimiausiais metais didžiausią įtaką darys Rusijos karo prieš Ukrainą eiga, pasaulinis pandeminės padėties valdymas ir tiekimo grandinių trikdžiai. Šių veiksnių pobūdis lemia, kad šiuo metu šalies ekonomikos prognozes gaubia itin didelis neapibrėžtumas. Nuolat besikeičianti padėtis Ukrainoje ir plečiamos sankcijos Rusijai, dėl kurių reikšmingai padidėja žaliavų kainos, slopins tiek Lietuvos, tiek pagrindinių prekybos partnerių ekonomikos augimą. Numatoma, kad lietuviškų prekių ir paslaugų paklausa užsienio rinkose 2022 m. mažės ir, nors tikimasi, kad nuo 2023 m. pradžios ji pradės atsigauti, tačiau prieš Rusijos invaziją į Ukrainą buvusį lygį turėtų pasiekti tik 2023 m. pabaigoje. Tokia išorės paklausos raida labiausiai prisidės prie vangesnės eksporto plėtros, kurią taip pat slopins ir su iššūkiais susidūręs paslaugas eksportuojantis transporto sektorius. Mažiau palanki eksportuojančiojo sektoriaus raida yra vienas svarbiausių veiksnių, lemsiančių menkesnę, nei anksčiau buvo tikimasi, investicijų raidą, ypač 2022 m. Vis dėlto numatomas reikšmingas valdžios investicijų padidėjimas ir pagreitį įgavusi būsto rinka sudarys sąlygas šiemet investicijoms augti, o 2023 m. tikimasi ir privačiojo sektoriaus investicijų atsigavimo. Didėjantis infliacinis spaudimas ribos vidaus vartojimą ne tik pagrindinėse prekybos partnerėse, bet ir Lietuvoje. Nors nominalusis darbo užmokestis ir toliau kils sparčiai, tačiau dėl padidėjusios infliacijos realusis darbo užmokestis 2022 m. sumažės pirmą kartą per dešimtmetį. Tai kartu su numatomu pinigų politikos griežtinimu, lemsiančiu palūkanų normų padidėjimą, bus pagrindiniai veiksniai, ribosiantys Lietuvos namų ūkių vartojimo augimą. Tiesa, dėl Vyriausybės priimto infliacijos pasekmių mažinimo paketo ir kitų nei darbo užmokestis pajamų augimo realiosios disponuojamosios namų ūkių pajamos šiek tiek didės ir šiemet, o kitąmet, sumažėjus infliacijai, vėl augs sparčiau. Tai kartu su mažinama taupymo norma namų ūkiams sudarys galimybių palaikyti gana spartų vartojimo augimą. Visi šie veiksniai turėtų lemti, kad Lietuvos ekonomika artimiausiais metais augs. Prognozuojama, kad Lietuvos realusis BVP 2022 m. padidės 2,1, o 2023 m. – 3,4 proc. Kartu pažymėtina, kad tokią Lietuvos ekonomikos raidos prognozę gaubia itin didelis neapibrėžtumas, o šiuo metu stebimų rizikų balansas yra itin neigiamas, t. y. yra reikšmingai didesnė tikimybė, kad ateityje ekonomikos raidos prognozės gali būti sumažintos nei padidintos.

Suintensyvėję tiekimo trikdžiai bei pakilusios energijos išteklių ir maisto žaliavų kainos toliau didina infliacinį spaudimą visose rinkose. Metinė infliacija Lietuvoje gegužės mėn. pasiekė 18,5 proc., ji augo ir kaimyninėse Baltijos šalyse, ir visoje euro zonoje. Po nedidelio įtampos tiekimo grandinėse atoslūgio metų pradžioje Rusijos pradėtas karas prieš Ukrainą ir dėl to besikeičiantys prekybos srautai bei padidėjęs COVID-19 susirgimų skaičius Azijoje sustiprino įtampą tiekimo grandinėse. Tiekimo problemos kartu su kilusiomis energijos ir maisto žaliavų kainomis ypač veikė pramonės prekių, energijos ir maisto kainas vartotojams. Pastaraisiais mėnesiais itin sparčiai pradėjo kilti maisto kainos – jos gegužės mėn. buvo beveik 25 proc. didesnės nei prieš metus. Beveik 30 proc. per metus balandžio mėn. pakilusios pasaulinės maisto žaliavų kainos, didėjusios pieno supirkimo kainos ir aliejaus tiekimo iš Ukrainos trikdžiai reikšmingai prisidėjo prie maisto kainų augimo. Numatoma, kad pakilusios maisto žaliavų, trašų bei pašarų kainos veiks būsimą derliaus ir gyvulininkystės produkcijos kainas, o tai lems ir tolesnį maisto kainų augimą. Rinkose numatomas ir spartesnis, nei anksčiau tikėtasi, naftos kainų augimas, veikiantis energijos kainų prognozę. Pagal prielaidas, pagrįstas ateities sandorių informacija, numatoma, kad šiemet naftos kainos kils daugiau – vidutiniškai iki 106 JAV dol. už barelį – nei buvo tikėtasi anksčiau, o kitais metais, palaiptiesiems stabilizuojantis naftos rinkai, naftos kainos turėtų sumažėti iki 93 JAV dol. už barelį. Mažėjant naftos ir dujų kainoms, prognozuojama, kad energijos kainų augimas 2023 m. turėtų išblėsti. Be išorės veiksnių, infliacijai Lietuvoje įtakos turi ir didelė vidaus paklausa, kuri sudaro palankesnes sąlygas perkelti savikainos padidėjimą į galutinio vartojimo prekių ir paslaugų kainas. Paslaugų kainos, kurios yra labiausiai sietinos su vidaus ekonomine raida, parodo šią įtaką. Jos kyla sparčiau – gegužės mėn. paslaugos brango 11,9 proc. metiniu tempu. Prognozuojama, kad paslaugų kainos šiemet kils 10,6 proc. vidutiniu metiniu tempu, o 2023 m. augimas sulėtės ir sudarys 5,7 proc. Atsižvelgiant į besikeičiančią situaciją žaliavų rinkose, suintensyvėjusius tiekimo trikdžius bei didesnę, nei

tikėtasi anksčiau, savikainos padidėjimo perkėlimą į galutinio vartojimo prekių ir paslaugų kainas, prognozuojama, kad vidutinė metinė infliacija šiemet sudarys 15,2, o blėstant tiekimo trikdžiams ir mažėjant energijos išteklių kainoms, 2023 m. vidutinė metinė infliacija sumažės iki 4,6 proc.

1 lentelė. Numatoma Lietuvos ekonomikos raida

	2022 m. birželio mėn. prognozė ^a			2022 m. kovo mėn. prognozė		
	2021	2022 ^b	2023 ^b	2021	2022 ^b	2023 ^b
Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija pagal SVKI	4,6	15,2	4,6	4,6	10,5	2,7
BVP defliatorius ^c	6,6	15,2	5,0	6,6	8,4	3,3
Darbo užmokestis	10,6	11,9	8,1	10,5	10,7	7,7
Importo defliatorius ^c	11,6	19,9	4,5	12,0	7,5	1,9
Eksporto defliatorius ^c	5,7	13,7	5,6	5,9	6,3	3,0
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis; %, pokytis per metus)						
Bendrasis vidaus produktas (BVP) ^c	4,9	2,1	3,4	4,8	2,7	2,7
Privačiojo vartojimo išlaidos ^c	7,3	5,4	3,8	7,2	4,7	4,9
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos ^c	0,6	1,5	-1,3	0,5	0,0	0,0
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas ^c	7,0	4,1	3,5	7,0	5,6	3,6
Prekių ir paslaugų eksportas ^c	15,9	7,4	2,9	14,1	5,2	1,9
Prekių ir paslaugų importas ^c	19,4	9,8	2,8	17,8	5,3	3,6
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	7,1	7,3	7,2	7,1	7,1	7,3
Užimtųjų skaičius (% , pokytis per metus) ^d	1,2	0,6	0,3	1,2	1,0	-0,8
Išorės sektorius (% , palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	4,2	-1,9	-0,9	3,8	3,0	2,5
Einamosios sąskaitos balansas	1,2	-4,5	-3,8	1,6	0,6	0,1
Einamosios ir kapitalo sąskaitų balansas	2,7	-2,5	-1,8	3,0	3,3	2,8

^a Makroekonominių rodiklių prognozės parengtos remiantis tarptautinės aplinkos prielaidomis ir kitais duomenimis bei informacija, paskelbta iki 2022 m. gegužės 18 d.

^b Prognozė.

^c Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką.

^d Nacionalinių sąskaitų duomenys; užimtųjų skaičius apibrėžiamas pagal vidaus koncepciją.

© Lietuvos bankas

Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius

www.lb.lt

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

ISSN 2783-5561 (online)